

**Второй Международный конгресс
православных ученых в Сербии,
Польше, Белоруссии
«Христианство и вызовы
современного общества»**

2019

**Ниш, Сербия; Супрасль, Польша;
Полоцк, Белоруссия**

УДК 271.2-67(470)

ББК 86.372.24

По благословиению Епископа Нишского Арсения, Архиепископа Белостокского и Гданьского Иакова (Костючука), митрополита Минского и Заславского Павла, Патриаршего Экзарха всея Беларуси и Митрополита Воронежского и Лискинского Сергия

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Главный редактор – Протоиерей Геннадий Заридзе.

Члены редколлегии – Драгиша Бойович – профессор, д-р филол. н., (Университет в Нише, Сербия); Владов В.Н. – д-р ист.н. (ВТУ "Св. Кирилла и Мефодия", Болгария); Калаев В. Н. – д-р биол.н., проф. (ВГУ, Россия); Косинова И.И. – д-р г.-м.н., проф. (ВГУ, Россия); Левушкина Р. – д-р филол.н. (Институт сербского языка САНУ, Сербия); Малыш В.Н. – д-р техн.н., проф. (РАНХ и ГС при Президенте РФ, Россия); Миронович А.В. – д-р ист.н., проф. (Белостокский университет, Польша).

Рецензенты:

Жиров В.К. – доктор биологических наук, член-корр. РАН (Кольский научный центр РАН, Полярный альпийский ботанический сад-институт, Россия); Драган Денич – доктор наук, профессор (проректор Университета в Нише, Сербия).

Второй международный Конгресс православных ученых.

Христианство и вызовы современного общества. 29 мая – 4 июня 2019 г., Ниш, Сербия; Супрасль, Польша; Полоцк, Белоруссия – Воронеж: ИСТОКИ, 2019. – 420 с.

ISBN 978-5-4473-0255-9

В настоящем сборнике представлены доклады участников Второго международного конгресса православных ученых, проводимого в Сербии, Польше, Белоруссии. Ведущие ученые России, США, Греции, Польши, Болгарии, Сербии, Украины, Белоруссии, Прибалтики и других стран православного мира представили разработки духовно-нравственных подходов в областях гуманитарных, естественных и точных наук.

УДК 271.2-67(470)

ББК 86.372.24

ISBN 978-5-4473-0255-9

© ИСТОКИ, 2019

Содержание

1. Астрединов И.Н. Православие как единственная мировоззренческая основа современной науки и человечества.....	9
2. Abramović Savić Ljiljana Milijana. NATO bombardovanje i zdravlje dece u Srbiji.....	19
3. Алексић Слађана. Историјски и поетски слој у Житију краља Милутина, Светог Данила II архиепископа српског.....	30
4. Беловичова Мария Александровна, Лия Александровна Беловичова /Mária Belovičová, Liliána Belovičová. Вклад общества Святителя Иоанна Шанхайского в развитие православных ценностей в Словакии / Contribution of the Society of St. John of Shanghai to the development of Orthodox values in Slovakia.....	36
5. Битюцкая А.А. Концепция персоналистического воспитания русского философа Василия Розанова.....	46
6. Близнюк А.Я. «Традиции в семье, как элемент духовно-нравственного воспитания детей и молодежи».....	51
7. Богданова А.Р., Богданов Я.Н. Проблемы и перспективы миссии посредством культурно-просветительского центра.....	56

8. Бојовић Д. Просветителство Светога Саве у огледалу Светог Јустина Поповића.....	64
9. Воротынцева К.Н. Онтотеологическая проблематика в философии Аристотеля, Ф. Аквинского и Ф. Суареса.....	69
10. Гордеева И.А., Авсюк К.А. Методические аспекты изучения темы "коллективная работа над документами" в школьном курсе информатики и ИКТ.....	74
11. Горгиев Бранко, Слађана Ристић Горгиев. Појам светог и савремени свет.....	78
12. Гурина Мария Анатольевна. Опыт дореволюционного предпринимательства и православные традиции липецкого края: коммерческая деятельность на пути служению общества.....	83
13. Драгомир М. Давидовић, Учење о filioque и његови трагови у покољима Срба – анализа на основу «психолошких бележака» Драгана Крстића.....	91
14. Дятлов С.А. Информационная и духовная безопасность в цифровой нейро-сетевой экономике.....	97
15. Еропова Е.С. Благотворительность – основа профилактики дезадаптированности несовершеннолетних подростков.....	110
16. Жадько А. Д. Языческое и христианское понимание государства: компаративистский анализ.....	118

17. Јанићијевић Горан М. Облици и ефекти неформалног црквено-уметничког образовања у епархијама СПЦ на територији Босне и Херцеговине 2009–2019.....	126
18. Јевтић Б. Криза моралности и потреба за моралним васпитањем. / Jevtić B. Crisis of morality and need for moral education.....	133
19. Pilko Ján. Катехезис в истории церкви/ The catechization in the history.....	139
20. Коцић Игор. Еклесијални и аскетски прилаз решавању проблема еколошке кризе по митрополиту Јовану Зизиуласу.....	152
21. Компаниец В.В. О проекте «цифровая экономика» (аксиологическая и социально-экономическая оценка).....	159
22. Корнаухова Т.А. Олимпиады профессионального мастерства обучающихся среднего медицинского и фармацевтического образования как фактор повышения качества образования в условиях модернизации здравоохранения.....	167
23. Краснов Ю.Э. Роль православного мировоззрения и новейших сетевых технологий онлайн-школ в объединении семей в воспитательные разновозрастные общины при посредничестве профессионалов-антропологов.....	175

24. Ларских М.В., Вьюнова Н.И., Ларских С.В. Дефиниция «духовное здоровье»: определяющие признаки, «духовные лекарства» и методы профилактики духовных болезней.....	189
25. Ларских М.В., Пашкевич А.А. Моральные ориентиры в духовно-нравственном воспитании студентов с высоким уровнем перфекционизма.....	199
26. Лебедева Е.Н. Духовно-нравственные проблемы современного постиндустриального общества.....	206
27. Левушкина Ружица. Теолингвистика у Србији: путеви даљег развоја.....	213
28. Малыш В.Н. Проблемы цифровизации образования в России.....	223
29. Миронович Антоний. Деятельность иерусалимского патриарха Феофана III в Речи Посполитой и в Московском княжестве.....	230
30. Мировић Дејан. Јустин Поповић и српско-руски односи.....	250
31. Михајловић Јелена. Корелација српског језика и верске наставе у основношколској настави.....	254
32. Милош Хаџи Видаковић, Саша Хаџи Илић, Бошко Љ. Миловановић. Спорт у име Оца и Сина и Светога Духа.....	260
33. Муратова Инна Сергеевна. Объединение усилий	

взрослых в формировании евангельских ценностей.....	271
34. Павловић Драган М. Неуротеологија – размеђе вере и неуронаука.....	276
35. Pawluczuk Urszula Anna. Dniownik monasteru Trójcy Św. w Wilnie, jako źródło do poznania XVIII-wiecznego Wilna.....	282
36. Пенев Стефан. Диалектичке идеје филозофије и мирове религије.....	300
37. Покровский В.П. О духовно-нравственном воспитании российских школьников.....	305
38. Романчук протоиерей Александр. Предпосылки успешного разрыва Брестской Унии на территории Российской империи в 1839 году.....	316
39. Савенкова И.И. Киселева Е.А. – русская, сербская художница.....	351
40. Соколова А.Ю. Реклама как угрожающий фактор самоидентификации личности.....	364
41. Стевица Матко П. Дигитални медији у контексту мисије Цркве.....	369
42. Степанова Д.О. Применение проектного метода обучения информатике в десятом классе при изучении темы: «Работа в текстовом процессоре MS Word».....	374
43. Стошић Јелена, Новаковић Александар. Српско писмо	

између ћирилице и латинице.....	380
44. Сунчица Денић, С. Михаиловић. Видовдан као новозаветно одређење у народној традицији.....	385
45. Цекић Марко. Могућности улоге видео игара у православном васпитању.....	394
46. Шаповалов И.С. Понимание смерти в философии кинизма.....	399
47. Шульгин А.В., Хрячкова Г.В., Шульгина Л.В. Сравнение базисных ценностей техногенной и традиционной цивилизации.....	408

1. Вейник, В. Почему я верю в Бога // В. Вейник. – Мн.: «Белорусская православная церковь», 2009, издание 6-е. – 360 с.

2.Список стран по населению. – [Электронный ресурс].

Режим доступа:

https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD_%D0%BF%D0%BE_%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8E. – Дата доступа:

23.03.2019 г.

3. Список стран по внешнему долгу. [Электронный ресурс] – Режим доступа:

https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD_%D0%BF%D0%BE_%D0%B2%D0%BD%D0%B5%D1%88%D0%BD%D0%B5%D0%BC%D1%83_%D0%B4%D0%BE%D0%BB%D0%B3%D1%83. – Дата доступа: 23.03.2019 г.

УДК 81-119

ТЕОЛИНГВИСТИКА У СРБИЈИ: ПУТЕВИ ДАЉЕГ РАЗВОЈА²⁷

Ружица Левушкина, ruzica.bajic@isj.sanu.ac.rs

*Институт за српски језик Српске академије наука и уметности,
Београд, Србија*

Анотација. У раду се разматра статус теолингвистике као лингвистичке дисциплине у Србији, њена достигнућа и путеви даљег развоја. Могућности даљег развоја ове дисциплине зависе претежно од кадровских и финансијских фактора. За разлику од других лингвистичких дисциплина, теоцентрична парадигма основна је у овим истраживањима,

²⁷ * Рад је настао у оквиру пројекта 178009 *Лингвистичка истраживања савременог српског књижевног језика и израда Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ* који у целини финансира Министарство за просвету и науку Републике Србије.

што је повезано и са начином живота и владањем оних који се њоме баве.

Кључне речи: теолингвистика, српски језик, теонема, верујући лингвисти.

THEOLINGUISTICS IN SERBIA: WAYS FOR FURTHER RESEARCH

*Ružica Levuškina, e-mail: ruzica.bajic@isj.sanu.ac.rs
Institute of Serbian Language of SASA, Belgrade, Serbia*

Abstract: *In this paper, the status of theolinguistics as a linguistic discipline in Serbia is considered, as well as its achievements and the challenges and directions of further research. The latter are primarily practitioner- and resource-dependent. Unlike other linguistic disciplines, this strand of research is theocentric and this fact is connected with the way of life and conduct of those engaged in theolinguistics.*

Keywords: *theolinguistics, Serbian language, theoneme, religious linguists.*

Увод. Говорити о путевима даљег развоја било које дисциплине – и не само дисциплине, него и било чега другог – није захвалан посао, јер о томе шта ће бити у будућности (у оваквом зборнику тако нешто може се написати слободно) – зна само Бог. Стога овај рад представља много више сопствено гледање на стање ствари, заједно са изношењем жеља о будућности дисциплине и неким путевима њеног развоја. Из тог разлога рад се може учинити превише субјективним. Међутим, другачије не може ни да буде. Ова тема иначе дуго сазрева у потписнику ових редова – особи која се теолингвистиком бави већ двадесет година, од самог почетка свог истраживачког рада. После толико година потребно је и осврнути се на већ урађено и погледати шта је то шта би још могло да се учини, који су приоритети и какве су могућности даљег развоја теолингвистике у Србији.

Почети и историјски развој. Подсетићемо се најпре да назив теолингвистика постоји у науци о језику од 1976. године.

Први га је употребио белгијски лингвиста Жан-Пјер ван Нопен, редовни професор на Катедри за енглески језик Универзитета у Бриселу. Подстицај за његово формирање било је постојање правца у науци формираног шездесетих година прошлог века у оквиру теологије у Енглеској, под називом *теографија*. Према дефиницији Ж. П. ван Нопена, *теографија* је „дескриптивна теологија која се бави практичним и популарним описом Божије реалности, с циљем њеног ближег, доступнијег поимања, објашњавања и изучавања” [према 2: 5]. Ова научна дисциплина полази са становишта теологије, док је тежиште *теолингвистике* на језику, и у конкретним истраживањима потоње науке користе се методе лингвистике. Разумљиво, главна парадигма у истраживањима *теолингвистике* јесте теоцентрична и то је једина лингвистичка дисциплина у којој могу, односно морају да се користе теолошка знања и постулати, догме и сл. *Теолингвистика* се у неким западним земљама развијала од 70-их до 90-их година XX века веома активно, док је сада, бар како сазнајемо из једне савремене научне публикације Дејвида Кристала, у периоду стагнације [14]. Активно се данас *теолингвистика* развија нарочито у Пољској, где се редовно одржавају конференције са темама из ове области и где постоји подршка државе за неговање језика религије, а самим тим постоји и више истраживача дате области, како лингвиста, тако и теолога. При Међународном комитету слависта постоји Комисија за језик религије у којој Пољаци бројчано изразито доминирају. При председништву Пољске академије наука од 1999. године постоји Комисија за језик религије.

Што се тиче *теолингвистике* у Србији, споља гледано она је у фази активног развоја. Достигло се нешто о чему се до пре кратког временског периода није могло ни помишљати: *теолингвистика* се као посебан предмет, истина изборни – изучава на докторским студијама на Филолошком факултету Универзитета у Београду. За овај предмет већ постоји и уџбеник, а и појмовник – практично основни елементи који доказују и развијеност и зрелост неке дисциплине. Једна

докторска дисертација из ове области одбрањена је још пре пет година, а три докторске дисертације су у припреми. Што се тиче мастер радова који за тему имају појединости из ове области – њихов је број, како сведочи асистент предавача теолингвистике, проф. доктора Ксеније Кончаревић, Срђан Петровић – већ толико велики да га је тешко пратити. Важно је прецизирати да се ради о предмету *теолингвистика словенских језика*. У Србији за сада нема много теолингвиста који су стручњаци за неки други језик осим руског и српског. Изузеци су Ивана Кнежевић, доктор англистике на Богословском факултету Универзитета у Београду, која се бави теолингвистичким истраживањима на материјалу енглеског језика и још неке њене колеге са истог факултета који спорадично у својим радовима разматрају теолингвистичке проблеме на материјалу старогрчког и црквенословенског језика [в. нпр. 6, 12, 13].

Велико достигнуће српске теолингвистике су два зборника радова са тим називом у наслову. Један је публикован на Богословском факултету Универзитета у Београду 2012. године, а други је објавила Српска академија наука и уметности 2013. године [3, 9]. Садржаји ових зборника говоре о томе да је много више српских лингвиста заинтересовано за теолингвистичке теме, али да је мали број њих који су и етаблирано теолингвисти. То јест, имамо много радова из области теолингвистике, а мало теолингвиста, што може да буде индикативно. Ко су етаблирани српски теолингвисти – то можемо да видимо у хрестоматијама теолингвистике изашлим 2006. године и текуће, 2019. – прва у Симферопољу, друга у Уљановску [2, 4]. Највећи наш теолингвиста свакако је проф. др Ксенија Кончаревић, ауторка поменутог уџбеника и појмовника ове дисциплине, као и неких других монографија и мноштва радова. Њеном заслугом теолингвистика се развијала веома активно последњих година, а пошто се ради о изразито плодном и вредном научнику – велика су и достигнућа. Пишући 2016. године о истраживачким проблемима и резултатима српске теолингвистике заједно са поменутиим асистентом Срђаном

Петровићем, такође теолингвистом, који припрема једну од поменутих докторских дисертација, Ксенија Кончаревић писала је о перспективама српске теолингвистике у наредном периоду. Она је истакла шта је следеће потребно: 1) кадровско јачање; 2) продубљивање постојећих спознаја; 3) продор на нова подручја испитивања; 4) усавршавање методолошког апарата; 5) праћење актуелних трендова у светским оквирима [8: 168].

Путеви даљег развоја теолингвистике у Србији. Данас, три године након што је ово писано, можемо рећи да све остаје на снази, с тим што се донекле кренуло напред што се тиче кадровског јачања, будући да теолингвистика постоји као предмет који се изучава. Још се чека да стасају те нове генерације. Један од праваца развоја који прижељкујемо у том смислу било би проширивање опсега самог предмета, тј. да се поред теолингвистике словенских језика појави и код специјалиста за друге језике интересовање за оваква истраживања, на материјалима језика за које су стручњаци и контрастивно – са српским и/или (и) другим језицима. Чини нам се као посебно занимљиво, на пример, стање богослужбеног језика у различитим местима дијаспоре. Било би перспективно најпре прикупити податке о томе на ком језику се врше богослужења у српским црквама широм света, колико је присутан српски, а колико црквенословенски и у којим деловима богослужења, а потом и колико се и где прешло – у богослужбеној употреби – на језике земаља у којима се одговарајући храм Српске православне цркве налази. Који језик се користи у животу конкретне парохије, тј. на ком језику се објављују информације, на ком језику је проповед свештеника и сл.

Кад је у питању продубљивање постојећих спознаја, у вези с тим изразили бисмо жељу да се теолингвистима пружи могућност стицања телешких знања; на пример, у оквиру предавања теолингвистике, неке часове могу да одржавају и теолози. Затим, било би корисно увести у обичај, можда и правило – да се теолингвисти активно и редовно консултују са

теолозима, пошто је та врста знања неопходна за квалитетна истраживања – како за избор тема за иста, тако и за потребну методологију, о резултатима да и не говоримо. Идеално би било да се формира одговарајући теолингвистички тим који би окупљао како лингвисте, тако и теологе. Мора се констатовати да сарадња између једних и других није на задовољавајућем нивоу, што не иде у прилог добром развоју теолингвистике. Можда би један од првих корака у будућности био управо рад на постизању дубље и квалитетније сарадње ових стручњака за две различите области. То би убрзало и продор на нова подручја испитивања. Наравно, све ово није могуће без институционалне, а тиме и финансијске подршке. Стога прижељкујемо и предлажемо да се у скоријој будућности ради на нацрту одговарајућег пројекта из области теолингвистике који би евентуално подржало Министарство за науку или нека друга релевантна институција и у оквиру којег би се онда теолингвистика могла активније и плодотворније развијати, путем објављивања монографија и других научних публикација, одржавања конференција и сличног.

Што се тиче усавршавања методолошког апарата и праћења актуелних трендова у светским оквирима – у томе лежи велики потенцијал будућих теолингвистичких, као уосталом и уопште лингвистичких истраживања на нашим просторима. Први задатак био би да се направи електронски корпус религијских текстова на савременом српском језику, првенствено текстова православне духовности. Већ много материјала на појединим сајтовима постоји у електронској форми, али потребно је све постојеће текстове евалуирати, изабрати и уобличити у јединствени корпус који би био отворен и који би служио истраживачима за употребу. За то је неопходна сарадња са специјалистима из области математичке и рачунарске лингвистике. Једини постојећи електронски корпус српског језика саздан на Природно-математичком факултету уопште не садржи текстове из сфере православне духовности (или их садржи у веома малом проценту), а овај корпус, будући

да је једини – користе многи лингвисти у својим истраживањима.

Не треба заборавити да су почеци уопште лингвистике везани управо за религију и Бога. Лингвистика је настала из мисионарских циљева. Познато је да су почеци интересовања за језичке проблеме искључиво били у вези са религијом и из религијских побуда. У том смислу теолингвистика није нова, већ прва лингвистичка дисциплина. Нов је само њен назив и нешто је другачији начин њеног развоја у савремено доба него што је био у почетку развоја лингвистике и после тога. Такође, како истиче познати теолингвиста Александар Казимирович Гадомски, прве граматике биле су у ствари теограматике [1: 33].

Истраживања су показала да извесни теолошки садржај може да се одрази и у граматици. Оваква језичка јединица названа је теонемом. На пример, наставак *-ос* у номинативу у имену *Христос* сусрешћемо у говору само код верујућих људи, иначе је уобичајено да се користи номинативни облик без овог наставка. Такође, фонетске варијанте имена као што су *Кирил* ум. *Тирило*, *Георгије* ум. *Ђорђе* – такође можемо назвати теонемама, јер се у њима чува неизмењено име на грчком, услед тога што поједини верујући људи сматрају или желе да назову некога према правом имену неког светога, не измењеном, србизираним. Српској теолингвистици недостаје истраживање оваквих и многих других теонема на разним језичким нивоима. Чињеница је да ниједан од језичких нивоа није довољно теолингвистички истражен. Највише је истраживан лексички ниво, но ни он такође није описан у потпуности, и – исто тако фрагментарно – описан је граfiјско-ортографски језички ниво и, нешто мање, синтаксички [в. детаљније 8: 166]. Нису истражени ни многи сакрални жанрови. Било је радова урађених на материјалима неких акатиста, посланица и проповеди, али многи други молитвени жанрови још чекају на истраживаче. У Русији се, на пример, акатисти изучавају толико да се већ формира дисциплина под називом *акатистологија*. Српска теолингвистика је далеко од тога.

Поставља се питање зашто теолингвистичка истраживања у Србији имају искључиво индивидуални карактер? Осим недостатка институционалне подршке, чини нам се да не постоји ни довољно интересовање за њу – ни код лингвиста, ни код теолога. Иако не живимо више у комунизму, последице овог друштвеног поретка трају, што често подразумева сматрање религиозних људи претерано конзервативнима, па тако поједини и теолингвисте доживљавају као људе које занимају реликти прошлости или слично томе. Колеге које се баве историјом језика, етимологијом и средњовековном књижевношћу, на пример, немају потребу да своја истраживања стављају у оквире теолингвистике, пошто се наведене области развијају самостално већ дуги низ година. Али, они који се баве истраживањима савременог језика и религијских текстова, оригиналних или преводних, написаних на савременом српском језику, у ствари су теолингвисти. На савременом српском језику писали су највећи духовници и уопште највећи српски умови XX века, светитељ Николај Велимировић и преподобни Јустин (Поповић). Језик и стил њихових дела, изузимајући поједина фрагментарна истраживања – и до сада остају неописани и неистражени систематски. То би био можда и првенствени задатак за теолингвисте-србисте.

Велики потенцијал видимо и у истраживању преводних религијских текстова, како са црквенословенског, тако и са других језика. Оваква истраживања могу да обогате теорију и праксу превођења, али у првом реду она треба да буду нормативног карактера. Нажалост, постоје преводи слабијег квалитета, а познато је и да правопис српског језика није решио многа питања која искрсавају при лектурисању текстова из ове сфере [в. нпр. 5].

Навели смо само нека питања и могуће правце даљих истраживања српске теолингвистике. Свакако да их је много више и овај број ће се повећавати што се више и дубље буде улазило у решавање разних теолингвистичких питања и што више буде било ових истраживања. Међутим, може се поставити

питање да ли ће их више уопште и бити? Малобројност истраживача и индивидуални карактер истраживања могу да обескураже и убију ентузијазам. С друге стране, као да је то једна од постојаних карактеристика ове дисциплине, јер је вероватно да се њоме не може бавити свако. Академик Предраг Пипер је и експлицитно навео да се овом облашћу углавном баве верујући лингвисти који „расуђују о језику у складу са својим погледом на свет” [11: 212]. На овој мисли бисмо развили закључак.

Закључак. Ако поменути верујући лингвисти, другим речима – теолингвисти, буду и добри хришћани (за сада су у Србији теолингвисти само православни хришћани), ако буду имали у себи Христа и радост Васкрсења, те ако буду подражавали Христу и живели јеванђелски – и српска теолингвистика имаће шансу да живи, преживи и оживи још више, да донесе нове плодове, да буде популаризирана и да изнедри и нове истраживаче, са новим идејама и свежим снагама. И ако то све буде у славу Христову, на овом делу почиваће благодат Божија.

Списак литературе:

1. Гадамский, А. К. Теолингвистические исследования в славянском языкознании. Учебное пособие. Симферополь: ООО „Форма”, 2017, 320 с.
2. Гадамский, А. К., Лапич, Ч. Теолингвистика: история, современное состояние, перспективы. *Хрестоматия теолингвистике // Chrestomatia teolingwistyki. Том 1.* Ред.-сост. Ч. Лапич, А. К. Гадамский. Симферополь: Универсум, 2008, С. 5-31.
3. Гадамски, А. К., Кончаревић К. (ред.), *Теолингвистика. Међународни тематски зборник радова / Международный тематический сборник статей.* Београд: Православни богословски факултет – Институт за теолошка истраживања, 2012,

4. Гадомский, А. К., Хлебда, В., Чевела, О.В., Ермошин, А. В., Кузьмина, С. И., Николаева, Н. Г., Федотова, С. И. (ред.), *Хрестоматия теолингвистики. Том 2.* Ульяновск : Казанский государственный медицинский университет, Opole : Instytut Slawistyki Uniwersytetu Opolskiego, 2019, 472 стр.
5. Јовановић, Владан, Велико слово у религијским текстовима (узус и однос према књижевнојезичкој правописној норми). Језик данас, Нови Сад: Матица српска, 2018, 14, 12, 15–25.
6. Кнежевић И. Теолошки дискурс енглеског и српског језика. Лексичко-семантички и стилистички проблеми превођења. Православни Богословски факултет, Институт за теолошка истраживања, Београд, 2010, 125 стр.
7. Кончаревић, Ксенија, Уместо поговора: Перспективе српске теолингвистике. *Теолингвистика. Међународни тематски зборник радова / Международный тематический сборник статей.* Београд: Православни богословски факултет – Институт за теолошка истраживања, 2012, 482–496.
8. Кончаревић, К. и С. Петровић, Српска теолингвистика данас: истраживачки проблеми и резултати. // Јужнословенски филолог LXXII, 1–2, 2016, 159–186.
9. Кончаревић, К. Грковић Мејдор, Ј. (ред.), Теолингвистичка проучавања словенских језика = Theolinguistic Studies of Slavic Languages, Српска академија наука и уметности, Одбор за српски језик у светлу савремених лингвистичких теорија. Београд: Службени гласник, 2013, 535 стр.
10. Лапич, Ч., А. К. Гадомский (ред.-сост.), *Хрестоматия теолингвистики // Chrestomatia teolingwistyki.* Том 1. Симферополь: Универсум, 2008, 350 стр.
11. Пипер, Предраг, О говорном догађају у светлу теолингвистике. *Теолингвистичка проучавања словенских језика.* Теолингвистичка проучавања словенских језика = Theolinguistic Studies of Slavic Languages, Српска академија наука и уметности, Одбор за српски језик у светлу савремених лингвистичких теорија. Београд: Службени гласник, 2013, 211–226.

12. Ранковић З., Вешовић М., Семантика придева *Apistos* у Јеванђељима и посланицама св. ап. Павла. // Стил, бр. 9. Београд: Међународно удружење «Стил», Православни богословски факултет Универзитета у Београду, 2010, 421–427.
13. Фемил–Касапис Ј., Порекло термина *φύσις* и *υπόστασις*. Институт за теолошка истраживања, Београд, 2010, 156 стр.
14. Crystal, David, Whatever happened to theolinguistics? *Religion, language and the Human Mind*, Chilton Paul and Monika Kopytowska (red.). Oxford Scholarship Online, 2018, 3–18.

УДК 378.147:004

ПРОБЛЕМЫ ЦИФРОВИЗАЦИИ ОБРАЗОВАНИЯ В РОССИИ

*Малыш Владимир Николаевич, vmalysh@mail.ru
Липецкий филиал РАНХиГС, г. Липецк, Россия*

Аннотация: В статье рассмотрены актуальные проблемы внедрения цифровых технологий в систему образования. Развитие цифровых технологий в сфере образования поддерживается на государственном уровне. Предполагается, что в процессе цифровизации фундаментально изменится структура обучения и организация образовательного процесса. При этом возникают как определенные риски информационной безопасности, так и риски ухудшения качества обучения.

Ключевые слова: цифровизация, цифровые технологии, онлайн-курсы, изменение роли педагога, информационно-образовательная среда.

PROBLEMS OF DIGITALIZATION OF EDUCATION IN RUSSIA

*Malysh Vladimir Nikolaevich, vmalysh@mail.ru
Lipetsk branch of RANEPА, Lipetsk, Russia*

Abstract: The article discusses the current problems of the introduction of digital technologies in the education system. The